

Serie de autor

Patrick Modiano

PATRICK MODIANO s-a născut în 1945, în Boulogne-Billancourt, dintr-un tată evreu italian și o mamă belgiancă. În liceu îl întâlnește pe Raymond Queneau, care îl introduce în lumea literară și care îi citește manuscrisul primei sale cărți înainte de publicare, în 1968: *La Place de l'Étoile*, care a câștigat Premiul „Roger Nimier“ și Premiul Fénéon. Modiano este un scriitor extrem de prolific, publicând, de atunci, câte un roman la un interval de maximum trei ani. Printre cărțile sale se numără: *Le Rond de nuit* (1969), *Les Boulevards de ceinture* (1972, Marele Premiu al Academiei Franceze), *Rue des boutiques obscures* (Premiul Goncourt), *De si braves garçons* (1982), *Remise de peine* (1987), *Fleur de ruine* (1991), *Chien de printemps* (1993), *Dora Bruder* (1997), *La petite Bijou* (2001, Premiul „Jean Monnet“ pentru literatură europeană, oferit de departamentul Charente), *Un pedigree* (2004), *Dans le café de la jeunesse perdue* (2007), *Pour que tu ne te perdes pas dans le quartier* (2014). A obținut și premii pentru întreaga operă: Premiul Prince Pierre de Monaco (1984), Marele Premiu pentru Literatură „Paul Morand“ (2000), Premiul Mondial „Cino del Luca“ (2010), Premiul BnF, Premiul „Marguerite Duras“ (2011), pentru ca, în fine, în 2014 Academia Suedeză să îi decerneze premiul Nobel pentru „arta memoriei cu care a evocat cele mai greu de pătruns destine umane și existența sub Ocupație“.

PATRICK MODIANO

Câinele-fantomă

Traducere din limba franceză
de Iulian Curuia

EDITURA
ART

Redactor: Iulia Pomagă
Tehnoredactor: Angela Ardeleanu
Copertă: Alexandru Daș
Ilustrație copertă: Mircea Pop

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MODIANO, PATRICK

Câinele-fantomă / Patrick Modiano; trad. de Iulian Curuia.

– București: Art, 2015

ISBN 978-606-710-166-9

I. Curuia, Iulian (trad.)

821.111(73)-31=135.1

Patrick Modiano

Chien de printemps

© Éditions du Seuil, 1993

© Editura ART, 2015, pentru prezenta ediție

pentru Dominique

*Sunete, brațe se leagănă, n-ajungem prea departe
Sunete, uși deschise, poftă să dispari,
Se plictisesc toți câinii
Când e plecat stăpânul.*

Paul Éluard

L-am cunoscut pe Francis Jansen când aveam 29 de ani, în primăvara lui 1964 și astăzi vreau să spun puținele lucruri pe care le știu despre el.

Era într-o dimineață devreme, într-o cafenea din piața Denfert-Rochereau. Eram împreună cu o prietenă de vârsta mea, iar Jansen se așezase la masa din fața noastră. Ne privea zâmbind. Apoi a scos un Rolleiflex dintr-o geantă așezată lângă el pe bancheta din imitație de piele. Gesturile sale erau atât de rapide și de nonșalante, că mi-am dat seama cu greu că fixase obiectivul aparatului pe noi. Folosea, deci, un Rolleiflex, dar n-aș ști să vă spun ce fel hârtie și procedeu de dezvoltare utiliza pentru a obține lumina

aceea care scâldea fiecare dintre fotografiile sale.

În dimineața când ne-am cunoscut, îmi amintesc că l-am întrebat, din politețe, care e, după părerea lui, cel mai bun aparat de fotografiat. A ridicat din umeri și mi-a spus că el preferă, în definitiv, aparatele acelea negre de plastic pe care le poți cumpăra din magazinele de jucării și care stropesc cu apă atunci când apeși pe declanșator.

Ne oferise o cafea și ne propusese să ne fotografieze iarăși, doar că de data aceasta pe stradă. O revistă americană îi ceruse să ilustreze un articol despre tinerii din Paris și el ne alesese, iată, pe noi: era simplu și n-avea să dureze mult, și chiar dacă cei din America n-ar fi fost mulțumiți, nu mai avea nicio importanță. Voia să termine cât mai repede cu treaba asta de pe urma căreia își câștiga pâinea. Când am ieșit din cafenea, mergeam prin soare și l-am auzit spunând, cu accentul său ușor:

— Ce primăvară de câine!

O observație pe care avea s-o repete des în acel anotimp.

Ne-a pus să ne așezăm pe o bancă, apoi în fața unui perete umbrit de un rând de copaci, pe strada Denfert-Rochereau. Am păstrat una dintre fotografiile de-atunci. Eu și prietena mea stăm așezați pe bancă. Acum am impresia că în imagine sunt cu totul alte persoane, din pricina timpului care-a trecut, sau din pricina a ceea ce a văzut Jansen prin obiectiv și ce n-am fi văzut noi înșine atunci nici măcar dacă ne-ai fi pus în fața unei oglinzi: doi adolescenți anonimi și pierduți în Paris.

*

L-am însoțit în atelierul său, foarte aproape de locul unde ne găseam, pe strada Froidevaux. Mi-am dat seama că nu voia să fie singur. Atelierul era la parterul unei clădiri și ajungeai în el printr-o ușă care dădea direct în stradă. O cameră vastă, cu pereții albi, în spatele căreia o scară mică ducea la mezanin. Un pat ocupa întreg spațiul de la mezanin. Singurele

mobile din cameră erau o canapea gri și două fotolii de aceeași culoare. Lângă șemineul din cărămidă erau trei valize din piele maro, așezate una peste alta. Pe pereți, nimic. Doar două fotografii. În cea mai mare dintre ele apărea o femeie – o anume Colette Laurent, cum aveam să aflu mai târziu. În cealaltă, doi bărbați – unul era Jansen, mai tânăr – stăteau unul lângă altul într-o cadă spartă, printre niște ruine. În ciuda timidității mele, n-am putut să nu-i cer lui Jansen o explicație. Mi-a răspuns că acolo e el împreună cu prietenul său Robert Capa, în Berlin, august 1945.

Înainte de această întâlnire, nu auzisem niciodată numele de Jansen. Dar știam cine e Robert Capa, pentru că văzusem fotografiile pe care le făcuse în timpul războiului spaniol și citisem un articol despre moartea sa în Indochina.

Anii au trecut. În loc ca imaginea cu Jansen și Capa să mi se ștergă din minte, s-a întâmplat fix pe dos: imaginea e mai limpede acum în amintirea mea decât a fost atunci, în primăvara aceea.

În fotografie, Jansen părea să fie un soi de dublu al lui Capa, sau poate un camarad pe care acesta îl luase sub aripa sa protectoare.

Cu cât Capa, cu părul lui brunet, ochii săi negri și o țigară în colțul gurii, emana mai mult curaj și bucurie de viață, cu atât Jansen, blond și slăbuț, cu ochi limpezi și un surâs timid și melancolic, părea să fie mai puțin în largul său. Iar brațul lui Capa așezat pe umărul lui Jansen nu părea să fie doar un gest amical. S-ar fi putut spune că-l susținea.

Ne-am așezat pe fotolii și Jansen ne-a oferit whisky. S-a dus în fundul camerei și a deschis o ușă care dădea spre o veche bucătărie pe care o transformase în cameră obscură. Apoi s-a întors înspre noi:

— Îmi pare rău, dar nu mai am whisky.

Stătea puțin țeapăn, picior peste picior, la marginea canapelei, de parcă ar fi fost în vizită. Eu și cu prietena mea nu îndrăzneam să rupem tăcerea. Camera, cu pereții ei albi, era foarte luminoasă. Cele două fotolii și canapeaua erau puse

foarte departe unele de altele, ceea ce-ți lăsa impresia de gol. S-ar fi putut crede că Jansen deja nu mai locuia acolo. Cele trei valize, a căror piele reflecta razele de soare, sugerau că plecarea era iminentă.

— Dacă vreți, vă pot arăta fotografiile după developare.

Îi notasem numărul de telefon pe un pachet de țigări. De altfel, era și-n cartea de telefoane, ne spusese el. Jansen, strada Froidevaux, nr. 9, Danton 75-21.